

13. ҚАТЪНОМАИ 78/281 – РӯЗИ ЧАҲОНИИ ФУТБОЛ

7 майи соли 2024 Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид қатъномаи A/RES/78/281-ро қабул намуд, ки мувофиқи он 25 май ҳамчун **Рӯзи чаҳонии футбол** муқаррар гардид. Ин иқдом ба ифтихори садсолагии нахустин мусобиқаи байналмилалӣ футбол, ки соли 1924 дар доираи VIII Бозиҳои олимпӣ дар Париж баргузор гардида буд, роҳандозӣ шуд. Ин сана дорои арзиши рамзӣ буда, нақши футболро ҳамчун падидаи чаҳонӣ иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва варзишӣ таҷассум менамояд.

Иқдоми таъсиси Рӯзи чаҳонии футбол аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон, Баҳрайн ва Либия пешниҳод гардида, дастгирии густурдаи давлатҳои аъзои СММ-ро ба даст овард. Дастгирии фаврӣ ва фарогир аз сӯи кишварҳои гуногуни қитъаҳо баёнгарӣ аҳамияти универсалии футбол ҳамчун василаи ҳамбастагӣ ва муколамаи байни халқҳо мебошад. Қабули ин қатънома дар заминаи афзоиши нақши варзиш дар сиёсати байналмилалӣ сурат гирифта, бо тамоюли истифодаи варзиш ҳамчун воситаи **дипломатияи нарм** (soft diplomacy) ҳамоҳанг мебошад.

Тоҷикистон дар ташаккули ин иқдом саҳми арзанда гузошт. Махсусан, фаъолияти муҳтарам **Рустами Эмомалӣ**, Президенти Федератсияи футболи Тоҷикистон ва Раиси Ассотсиатсияи футболи Осиёи Марказӣ, аҳамияти хосса дорад. Вай на танҳо пуштибони ташаббус буд, балки бо иштироки фаъолона дар равандҳои дипломатӣ ва ҳамоҳангсозии байналмилалӣ заминаи мустаҳкамаи дастгирии кишварҳои дигарро фароҳам овард. Ҳузури ӯ дар нахустин ҷашни тантанавӣ дар қароргоҳи СММ дар Нью-Йорк мавқеи Тоҷикистонро ҳамчун кишвари фаъол дар рушди варзиш ва ҳамкориҳои фарҳангӣ собит сохт.

Дар баробари ин, ибтикори Тоҷикистон бо сиёсати давлат дар соҳаи рушди варзиш ва иштироки фаъоли он дар созмонҳои минтақавӣ ва ҷаҳонӣ ҳамоҳанг мебошад. Мавқеи устувори Тоҷикистон ҳамчун кишвари пешбар дар ташаккули ҳадафҳои башардӯстона тавассути варзишро низ бояд ҳамчун омили иловагии дастгирии байналмилалӣ арзёбӣ кард.

Қатънома аҳамияти иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва тарбиявӣ футболро таъкид намуда, онро воситаи тавоно барои пешбурди **ҳамгирӣ, баробарии гендерӣ, тарзи ҳаёти солим**, инчунин таҳкими **гуфтугӯ ва ҳамдигарфаҳмӣ байналмилалӣ** мешуморад. Ҳуҷҷат давлатҳои аъзо, созмонҳои байналмилалӣ, федератсияҳои миллий ва дигар сохторҳои марбути варзишро ба баргузориҳои чорабинӣҳои фарҳангӣ ва маърифатӣ даъват мекунад, ки ба густариши арзишҳои умумибашарӣ варзиш ва таҳкими сулҳи ҷаҳонӣ мусоидат намоянд.

Далели таърихӣ низ аҳамият дорад: соли 1924 аввалин бор футбол ҳамчун як намуди пурра байналмилалӣ дар Олимпиада баромад кард, ки оғози ҷаҳонишавӣ ин бозӣ гардид. Имрӯз бошад, тибқи арзёбиҳои FIFA, футбол зиёда аз 250 миллион бозигар дар беш аз 200 кишварро муттаҳид

мекунад, ки ин рақам худ далели мавқеи бесобиқаи он дар низоми иҷтимоии ҷаҳон аст.

Ворид гардидани Рӯзи ҷаҳонии футбол ба тақвими санаҳои хотиравии СММ танҳо нишони маъруфияти ин бозӣ нест, балки ҳамчун як **воситаи стратегии сиёсати хориҷии фарҳангӣ** ва таҳкими «қувваи мулоим» (soft power) барои Тоҷикистон арзёбӣ мегардад. Футбол, ки дар ҷомеаи кишвар аз ҷойгоҳи хоса бархӯрдор аст, дар ин замина ба унсури муассири **дипломатияи мардумӣ** (public diplomacy) табдил ёфтааст.

Тоҷикистон тавассути ин ташаббус на танҳо омодагии худро барои иштирок дар лоиҳаҳои ҷаҳонии башардӯстона ва фарҳангӣ нишон дод, балки нуфузи сиёсӣ ва фарҳангии худро дар сатҳи байналмилалӣ таҳким бахшид. Илова бар ин, иқдоми мазкур ба таҳкими ҳамгироии минтақавӣ дар Осиёи Марказӣ ва ҳамкории байни федератсияҳои миллии футбол мусоидат менамояд.

Қатъномаи A/RES/78/281 на танҳо марҳилаи нави эътирофи байналмилалӣ футболро ифода мекунад, балки ҳамчун рамзи **ҳамкории сиёсӣ ва фарҳангӣ** хизмат намуда, мавқеи Тоҷикистонро дар дипломатияи варзишӣ тақвият мебахшад. Саҳми шахсии Рустами Эмомалӣ ва фаъолияти муассири ниҳодҳои варзишии милли ба ин иқдом қувваи сиёсӣ бахшида, боиси дастгирии фарогир дар Маҷмаи Умумии СММ гардид. Бо ин васила, Рӯзи ҷаҳонии футбол ба як ҷузъи муҳими рӯзномаи байналмилалӣ табдил ёфта, аҳамияти футболро ҳамчун қосиди сулҳ, рушди иҷтимоӣ ва ҳамкории байналмилалӣ собит месозад.

Маҷмаи Умумӣ

Distr.: General
9 May 2024

Иҷлосияи ҳафтоду ҳаштум

Банди 11-уми барномаи рӯз

Варзиш барои рушди некӯӣ ва

сулҳ: таъмини сулҳ ва сохтани

ҳаёти хушбахтона дар сайёра тавассути

варзиш ва татбиқи идеалҳои олимпӣ

**Қатъномае, ки 7 майи соли 2024 аз чониби Маҷлиси Умумӣ қабул
шудааст**

[бе гузариш ба комитетҳои асосӣ (A/78/L.56)]

78/281. Рӯзи ҷаҳонии футбол

Маҷмаи Умумӣ,

бо ишора ба қатъномаи 77/27 аз 1 декабри соли 2022, ки дар он таъкид шудааст, ки варзиш яке аз омилҳои муҳим барои таъмин намудани рушди устувор мебошад, ва саҳми афзояндаи варзишро дар рушди сулҳ, таҳкими принципҳои таҳаммулпазирӣ ва эҳтиром, аъзои занон ва духтарон, ҷавонон, одамон ва ҷомеаҳои бо маълулият, инчунин расидан ба ҳадафҳои соҳаи саломатии ҷисмонӣ ва равонӣ, таълим ва интегратсияи иҷтимоӣ,

бо ишора ба қатъномаҳои худ дар бораи варзиш ҳамчун воситаи кӯмак ба тарбия, саломатӣ, рушди нек ва сулҳ, махсусан ба қатъномаи 58/5 аз 3 ноябри соли 2003, ки дар он соли 2005-ро Соли байналмилалӣи варзиш ва тарбияи ҷисмонӣ эълон намуд, ва қатъномаҳои 59/10 аз 27 октябри 2004, 60/9 аз 3 ноябри 2005, 61/10 аз 3 ноябри 2006, 62/271 аз 23 июли 2008, 63/135 аз 11 декабри 2008, 65/4 аз 18 октябри 2010, 67/17 аз 28 ноябри 2012, 69/6 аз 31 октябри 2014, 71/160 аз 16 декабри 2016, 73/24 аз 3 декабри 2018, 75/18 аз 1 декабри 2020 ва 76/259 аз 8 апрели 2022

арзёбии саҳми арзишманди варзишро дар рушди маориф, рушди устувор, сулҳ, баробарии гендерӣ, ҳамкорӣ, ҳамдиلى, адолат, иҷтимоиёт ва саломатӣ дар сатҳҳои маҳаллӣ, минтақавӣ ва байналмилалӣ, ва қайд мекунад, ки, чун дар ҳуҷҷати ниҳонии Саммити ҷаҳонии соли 2005 изҳор шудааст¹, варзиш метавонад ба таҳкими атмосфераи таҳаммулпазирӣ ва фаҳмиши байни халқҳо ва давлатҳо мусоидат мекунад,

¹ Қатъномаи 60/1

бо ишора ба қатъномаи 67/296 аз 23 августи соли 2013, ки 6 апрелро Соли байналмилалии варзиш барои рушди нек ва сулҳ эълон намуд, таъкид мекунад, ки қатъномаҳои 53/199 аз 15 декабри соли 1998 ва 61/185 аз 20 декабри соли 2006 дар бораи эълони солҳои байналмилалӣ, инчунин қатъномаи 1980/67 Шурои иқтисодӣ ва иҷтимоии Созмони Милали Муттаҳид аз 25 июли соли 1980 дар бораи солҳои байналмилалӣ ва ҷашнвораҳо,

қайд мегардад, ки мусобиқоти байналмилалии варзишӣ бояд дар рӯҳияи сулҳ, фаҳмиши байналмилалӣ, ҳамкориҳои байналмилалӣ, дӯстӣ ва таҳаммул ва бидуни тафриқа гузаронида шаванд ва эҳтироми ҳислати муттаҳидкунанда ва ошӣ бахшандаи чунин мусобиқот зарур аст,

этироф мекунад, ки ҳамчунин нақши асосии Федератсияи байналмилалии футбол ва нақши муҳимми федератсияҳои футболи минтақавӣ ва миллӣ, инчунин ассосиясияҳои марбута дар пешбурди футбол ба ҳамаи давлатҳои аъзои Созмон ва ташкилотҳои байналмилалӣ ва минтақавии марбута тавсия медиҳад, ки иштироки варзишгаронро дар чорабиниҳо ва мусобиқоти варзишӣ дастгирӣ кунанд.

этироф мекунад, ки варзиш, санъат ва фаъолиятҳои ҷисмонӣ метавонанд дидгоҳҳо ва рафторҳоро тағйир диҳанд ва хурофот раҳӣ диҳанд, инчунин ба одамон илҳом бахшанд, монсаҳои наҷодӣ ва сиёсиро шикананд, ба таъйиз муқобилат кунанд ва ихтилофотро аз байн баранд, чунки дар эълумияи сиёсӣ, ки дар Саммити сулҳ ба хотираи Нелсон Мандела дар соли 2018 дарҷ гардидааст²,

таъкид мекунад, ки варзиш, аз ҷумла варзиш барои одамони бо маълулият, нақши муҳим дар мусоидат ба сулҳ, рушди нек ва риояи ҳуқуқи инсон дорад.

ҳамчунин таъкид мекунад, ки варзиш воситаи потенциалӣ барои баланд бардоштани огоҳии ҷамъият дар бораи масъалаҳои, ҷун тағйирёбии иқлим ва саломатӣ, тавассути мусобиқот, варзишгарон ва дастаҳои ҷалбкунанда мебошад,

тавсия медиҳад ба давлатҳои аъзои Созмон, ки дар гузаронидани чорабиниҳои варзишии васеъ иштирок мекунанд, ки қонунҳои дахлдор ва принсипҳои байналмилалиро риоя кунанд, аз ҷумла онҳое, ки дар ҳуҷҷати «Роҳномаи фаъолияти соҳибкорӣ дар самти ҳуқуқи инсон: татбиқи ҷаҳорҷӯбаи Созмони Милали Муттаҳид, ки ба “муҳофизат, риоя ва воситаҳои ҳифзи ҳуқуқ” дахл дорад», ва арзишҳои асосии олимпизм ва ҳаракати олимпи байналмилалӣ ва дигар ташкилотҳои варзишии байналмилалиро эҳтиром намоянд.

таблиғ мекунад, ки футболи ҷаҳонӣ ва таъсири он дар соҳаҳои гуногун, аз ҷумла тиҷорат, сулҳ, дипломатия ва имкониятҳои васеъ барои ҳамкорӣ фароҳам меорад.

² Қатъномаи 73/1

бо пазирии ташаббуси «Футбол барои ҳадафҳои глобалӣ» дар асоси он ҷомеаи футболи ҷаҳон имконияте барои иштирок дар фаъолияти татбиқи Ҳадафҳои рушди устувор ва таълими онҳо ва барои таҳкими усулҳои таъмин намудани устуворӣ пешниҳод мекунад.

ёдовар мешавад, ки бо мақсади таъсиси рӯзҳои байналмилалӣ ин аст, ки дар тамоми ҷаҳон вақти муайян ва фазои мусоид барои огоҳии ҷомеаи васеъ дар бораи масъалаҳои, ки нигарони умумиро ба вучуд меоранд, ҷалб кардани иродаи сиёсӣ ва захираҳои барои ҳал кардани мушкилоти глобалӣ, инчунин барои ҷашн гирифтани ва таҳкими дастовардҳои инсоният, ва эътироф кардани аҳамияти глобалии рӯзҳои байналмилалӣ ҳамчун асоси гузаронидани чорабиниҳои иттилоотӣ ва маърифати,

1. изҳори қадриносии аз кишварҳои, ки мекунад, ки мусобиқоти байналмилалии футболи калонро қабул кардаанд ва қабул хоҳанд кард, ва онҳоро даъват мекунад, ки ин мусобиқот меросе боқимондаи глобалии сулҳ, маҳорати варзишӣ ва бозии одилона бар ҷой гузоранд;

2. қайд мекунад, ки варзиш, аз ҷумла варзиш барои одамони бо маълулият, бахусус футбол, бо дарназардошти маъруфияти умумии он, бояд нақши муҳим дар мусоидат ба сулҳ ва рушди, эҳтироми ҳуқуқи инсон, мубориза бо расизм ва таъбири наҷодӣ, баробарии гендерӣ ва тавсеаи ҳуқуқи имкониятҳои занон ва духтарон дошта бошад;

3. ба ҳамаи давлатҳои аъзои Созмон тавсия медиҳад, ки варзиш, аз ҷумла футбол, ҳамчун воситаи мусоидат ба сулҳ, рушди, тавсеаи ҳуқуқи имкониятҳои занон ва духтарон ва расидан ба Ҳадафҳои рушди устувор, ки ба мубодилаи байни фарҳангҳо ва муносибати байни тамаддунҳо мусоидат мекунад, дастгирӣ намоянд;

4. ба давлатҳои аъзои Созмон тавсия медиҳад, ки стратегияи рушди варзиш ва фаъолиятҳои ҷисмонӣ, аз ҷумла футбол, дар сатҳҳои миллий ва маҳаллӣ қабул намоянд, ҳамчун воситаи таҳкими саломатии ҷисмонӣ ва психикӣ ва неқӯаҳволии ҷомеа ва тарбияи фарҳанги варзишӣ;

5. қарор мекунад, ки 25 май Рӯзи ҷаҳонии футбол эълон шавад, зеро дар соли 2024 100-солагии баргузор шудани аввалин мусобиқоти байналмилалии футболи таърихӣ бо иштироки намояндагони ҳамаи минтақаҳо дар доираи Бозиҳои олимпии тобистона 1924, ки дар Париж гузаронида шуд, ҷашн гирифта мешавад;

6. ба ҳамаи давлатҳои аъзои Созмони Милали Муттаҳид, аъзои муассисаҳои махсусгардонидашуд ва нозирон дар Маҷлиси Умумӣ, инчунин ташкилотҳои низоми Созмони Милали Муттаҳид, махсусан Департаменти рушди иҷтимоии ҳамаҷониба, Департаменти масъалаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоии Котибот, дигар ташкилотҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ, доираҳои академӣ, бахши хусусӣ ва дигар ҷонибҳои манфиатдор тавсия медиҳад, ки Рӯзи ҷаҳонии футболро мувофиқи афзалиятҳои миллий дуруст ҷашн гиранд ва маълумот дар бораи манфиатҳои футбол барои ҳама, аз ҷумла дар доираи фаъолиятҳои таълимӣ ва иттилоотӣ паҳн намоянд;

7. таъкид мекунад, ки харочот барои ҳамаи чорабиниҳое, ки метавонанд дар робита бо татбиқи ин қатънома ба миён оянд, бояд бо ҳиссаи ихтиёри пӯшида шаванд;

8. аз Дабири кул хоҳиш мекунад, ки ин қатъномаро ба ҳамаи давлатҳои аъзои Созмон, созмонҳои низоми Созмони Милали Муттаҳид ва дигар ҷонибҳои манфиатдор расонад.

*Иҷлосияи 80-уми пленарӣ
7-уми майи 2024*